

Finans Norges innspill til kommunal- og forvaltningskomiteens behandling av statsbudsjettet for 2025

- Det må et krafttak til på digitalisering og økt satsing på IKT-utdanning for at Norge skal bevege seg mot målene i digitaliseringsstrategien, og møte utfordringene i regjeringens perspektivmelding.
- Det bør etableres et felles fullmaktsregister for både private og offentlige tjenester
- Kommunene trenger ressurser og finansieringsløsninger som gjør dem i stand til å håndtere en stadig økende overvannsproblematikk.

Digitalisering - savner klarere oppfølging av digitaliseringsstrategien og perspektivmeldingen

Regjeringen lanserte sin nye digitaliseringsstrategi 26. september, med mål om å gjøre Norge til verdens mest digitaliserte land innen 2030. Finans Norge mener at ambisjonene for gjennomføring av de mange gode tiltakene i strategien burde vært langt høyere allerede i årets budsjettforslag.

Finans Norge mener for eksempel at regjeringen forslag om å bruke 2,6 millioner kroner i neste års statsbudsjett til fullmaktsregister er altfor lite. Finans Norge har lenge etterlyst et nasjonalt fullmaktsregister i offentlig regi. Dette er allerede utredet og brukt midler på tidligere. Finans Norge har bidratt aktivt i tidligere KMDs arbeid med Digital hele livet, samt i Nærtjenestesenter prosjektet i regi av KDD, der 9 distriktskommuner er tildelt midler for sine pilotprosjekter. Som en av Norges mest digitale næringer, er vår erfaring at fokuset må være på inkludering hele livet. Jo flere private og offentlige tjenester som digitaliseres, jo flere er det også som på et tidspunkt i livet vil trenge å gi fullmakt til andre som kan utføre tjenester digitalt for dem. Et samlet register over fullmaktene vil gjøre det enklere både for de som gir fullmakt å holde oversikt, og for de private og offentlige aktørene som får en fullmakt presentert for seg.

Vi ber derfor kommunal- og forvaltningskomiteen oppfordre regjeringen til å vurdere muligheten for et felles fullmaktsregister som dekker både for privat og offentlig sektor.

Finans Norge mener videre at regjeringen burde ha lagt opp til en tydeligere satsing på tverrsektorielle initiativer og en konkret satsing på koordinering av ressurser som skal brukes nettopp på tvers. Her oppstår som regel de samfunnsøkonomiske gevinstene på andre steder enn der kostnadene må tas. Det gjelder både satsinger på tverrgående prosjekter med flere etater involvert, men også offentlig-privat samarbeid, som DSOP, med store besparelsesmuligheter ved liten ressursinnsats. Finans Norge mener at en enhet som Digitaliseringsdirektoratet bør gis en tydeligere koordineringsrolle, samt midler til å forvalte flere tverrgående prosjekter.

Perspektivmeldingen tegner et tydelig bilde av utfordringene Norge står overfor med en ressursbruk som ikke er bærekraftig over tid og understreker at «*reformer og endringer som bidrar til å løfte produktiviteten vil trolig være nødvendig for å møte fremtidens behov og utfordringer.*» Her er digitalisering helt sentralt. Behovet for økt satsing på digitalisering i offentlig sektor er også tydelig påpekte av Riksrevisjonen i 2023.

For å skape nødvendige nye arbeidsplasser, samt drive innovasjon, trenger Norge en større satsing på IKT-utdanning og støtte til våre ledende forskningsmiljøer. Uten en slik satsing nå, vet vi at målet om å være verdens mest digitale samfunn i 2030 vil forbli en illusjon.

Vi ber derfor kommunal- og forvaltningskomiteen understreke viktigheten av satsing på IKT-utdannelse og et krafttak på digitalisering for at Norge skal bevege seg mot målene i digitaliseringsstrategien, og ikke minst møte utfordringene i regjeringens perspektivmelding.

Kommunene må settes i stand til å håndtere overvann

Finans Norge har lenge uttrykt bekymring for det store etterslepet på klimatilpasning, herunder kommunenes overvannshåndtering.

Finans Norges årlige klimarapport viser at forsikringsselskapene de siste 10 årene har utbetalt erstatning for skader på bygning og innbo på over 35 milliarder kroner, som følge av naturhendelser eller vær. Størstedelen av dette er fra vannskader i tettbygde strøk. Sammenligner vi skader fra flom og skred med skader etter nedbør er det sistnevnte som har gitt størst konsekvens. Overvannskader øker jevnt for vært år mens flomskadene variere fra år til år.

Et styrtregn kan ikke varsles på samme måte i forkant som f.eks. fare for flom; verken eksakt hvor regnet treffer eller hvor store mengder. Forebygging krever langsiktig tilnærming, både når det gjelder arealplanlegging og endringer i allerede eksisterende bebyggelse.

Vi trenger en totaloversikt over de samfunnsøkonomiske kostnadene knyttet til overvann og andre direkte og indirekte klimarelaterte skader for å skape forståelse for verdien av forebygging.

Kommuner må settes i stand til å forebygge

Det er derfor viktig med en helhetlig gjennomgang av dagens finansieringsmodeller for å sikre insentiver til å forebygge lønnsomt. I dag må kommunene finansiere planlegging, etablering, drift og vedlikehold av flomveier over det ordinære kommunebudsjettet. Det kan være en krevende prioritering for kommuner å skulle forebygge skader de ikke vet om og eventuelt når vil inntreffe, fremfor barnehager, skoler og sykehjem. Kommunene må settes i stand økonomisk, og kompetanse må styrkes for å ivareta kommunenes samfunnsansvar i forhold til forebygging.

Vi oppfordrer komiteen til å anmode regjeringen til å sørge for finansieringsløsninger som gjør at kommunene er i stand til å håndtere overvannsproblematikken.

Større klarhet i roller og ansvar er en forutsetning for å sikre trygge lokalsamfunn. For å få til et helhetlig arbeid, er det avgjørende med en tydelig plan og politisk eierskap. Det er nødvendig med god samhandling på tvers av etater, kommuner og stat. Det er viktig at ambisjonene i Stortingsmeldingen om klimatilpasning følges opp med gjennomføring av konkrete tiltak.

Utvikling av gode analyseverktøy

Analyse av risiko og sårbarhet er viktig ved kommunens kartlegging, arealtilpasning og utbygging, for å avdekke hvor forebygging og tilpasningstiltak er nødvendig og den samfunnsøkonomiske nytten er størst. Da er gode skadedata helt sentralt. Offentlige myndigheter må også utnytte tilgjengelig data bedre i arealplanlegging og prioritering av sikringstiltak.

Kunnskapsbanken er et datasystem utviklet av DSB i samarbeid med Finans Norge mfl. for å gjøre informasjon om risiko og sårbarhet lettere tilgjengelig for kommuner og offentlige etater. For at Kunnskapsbanken skal forbli et nyttig og troverdig verktøy, er det imidlertid viktig at DSB har tilstrekkelig ressurser til drift og videre utvikling av løsningen, samt til formidling av informasjon om ordningen til de den er ment for.

Finans Norge ber Stortinget anmode regjeringen om å sørge for at Kunnskapsbanken videreutvikles og driftes slik at den kan utgjøre et nyttig og effektivt planverktøy for kommunene.